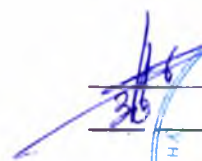

Міністерство освіти і науки України

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

«Затверджую»

Перший проректор, проректор
проректор з науково-
педагогічної роботи

О.Д. Бойко
2019 р.

Програма
Комплексного кваліфікаційного екзамену
за освітнім рівнем «бакалавр»

за спеціальністю 014 Середня освіта (Мова і література (німецька))

Галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

Ніжин - 2019

Програма комплексного кваліфікаційного екзамену за освітньо-професійною програмою “Середня освіта. Німецька мова і література” для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня

за спеціальністю 014 Середня освіта (Мова і література (німецька))

Галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри німецької мови

Протокол №1 від “29” серпня 2019 року

Завідувач кафедри _____ (Блажко М.І.)

Схвалено методичною комісією факультету іноземних мов Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя за спеціальністю 014 Середня освіта (Мова і література (англійська/німецька)), галузі знань 01 Освіта / Педагогіка;

Протокол № 1 “30” серпня 2019 року

Голова _____ (Гезікова С.В.)

1. Форма екзамену

Комплексний кваліфікаційний екзамен передбачає перевірку та оцінку сформованості у студентів предметно-фахової компетентності, яка базується на комунікативній, лінгвістичній, методичній, соціокультурній, дослідницькій, психолого-педагогічній компетенції. Випускники повинні продемонструвати готовність до виконання таких виробничих функцій: навчальна, гностична, виховна, розвивальна, планувальна, організаційна, контролююча, діагностична.

Екзаменаційні завдання спрямовані на визначення:

- рівня володіння іноземною мовою та її теоретичною базою, а також нормами побудови тексту і контексту;
- обізнаності про актуальні проблеми теорії мови та підходи до аналізу мовних явищ;
- здатності встановлювати взаємозв'язки між мовними та мовленнєвими одиницями під час аналізу конкретного текстового матеріалу;
- рівня володіння способами формулювання думок іноземною мовою, способами реалізації мовної норми в різних видах мовленнєвої діяльності;
- рівня сформованості професійно-методичних вмінь: конструктивно-планувальних, лінгвометодичних, організаційних, дослідницьких, педагогічних;
- готовності до обґрунтування дидактичних умов, педагогічної технології, прийнятого рішення.

№ п.п.	Зміст компоненту	Оцінювання	Примітки
Предметно-фаховий блок (мовний компонент)			
1.	Робота з текстом	40 балів	
2.	Письмова частина (есе)	10 балів	Пишеться до екзамену
Предметно-фаховий блок (методичний компонент)			
3.	Розробка та обґрунтування фрагменту уроку	25 балів	Завдання відкриті, можна готувати протягом року
Психолого – педагогічний компонент			
4.	Аналіз педагогічної ситуації з теоретичним обґрунтуванням	25 балів	Затверджується кафедрою педагогіки

Предметно-фаховий блок: (мовний компонент).

Складанню комплексного кваліфікаційного екзамену передую написання есе (10 балів), оцінка за яке враховується при загальному оцінюванні.

Тема письмової роботи та тексти для аналізу обираються з урахуванням програмної тематики з *Практики усного та писемного мовлення* (1-4 курси).

2. Зміст комплексного кваліфікаційного екзамену

2.1 Зміст лінгвістичної підготовки

2.1.1 тематика текстів та есе

Тематика текстів для читання відображає зміст чотирьох модулів:

1. «Людина»
 - Молодь у Німеччині та в Україні: проблеми, характеристика, цінності та ставлення молодих людей.
 - Сім'я, типи сімей, сімейні відносини.
 - Молодь у сучасному світі. Політична і соціальна активність молоді. Молодіжні субкультури. Молодіжна мова.
2. «Кіномистецтво»
 - Фільми і жанри.
 - Роль і значення кіномистецтва.
 - Мій улюблений режисер, кіноактор, фільм.
3. «Навколишнє середовище та його охорона»
 - Наукові винаходи та відкриття.
 - Наслідки наукового прогресу.
 - Проблеми енергії та захист навколишнього середовища.
4. «Німецькомовний світ та Україна»
 - Україна і українці. Німеччина і німці. Міста України та Німеччини.
 - Сучасна родина в Німеччині та Україні.
 - Здоровий спосіб життя у німецькомовних країнах і в Україні.
 - Подорожі у німецькомовних країнах і в Україні.
 - Дозвілля і спорт у німецькомовних країнах і в Україні.
5. «Професійно-педагогічна діяльність»
 - Проблеми сучасної школи.
 - Особистість вчителя та педагогічна діяльність.
 - Педагогічна практика.
 - Виховання дітей.

Тематика есе:

1. Конформізм-нонконформізм та життєва позиція сучасної людини.
2. Віртуальна реальність: переваги та недоліки.
3. Духовні цінності сучасної людини.
4. Що має право на існування: високе кіномистецтво або масовий продукт?
5. Чи існує інтернет-філософія?

6. Мистецтво та сучасна людина.
7. Як я уявляю собі своє майбутнє життя?
8. Елітарна та масова культура.
9. Чи легко бути молодого людиною у сучасному світі?
10. Міжкультурна компетентність майбутнього вчителя німецької мови: моє ставлення.
11. Цифрова революція в нашому житті: переваги та недоліки.
12. Що я можу зробити для мого оточення?
13. Сильні та слабкі риси людини: Як потрібно до цього ставитися? Як можна стати сильнішим?
14. Перспективи розвитку українського кіно.
15. Чи є сьогодні поняття “батьківщина” застарілим?
16. Діалог культур: німецько-українські стереотипи.
17. Висловіть своє ставлення до слів Оскара Уайлда: «Чоловіків можна проаналізувати, на жінок тільки молитися».
18. Висловіть своє ставлення до слів Андре Моруа: «Молодість – це дещо дуже цінне, але коли ти молодий, ти про це не знаєш».
19. Україна через 20 років: мої уявлення.
20. Соціальна активність молоді: Що я можу зробити для охорони навколишнього середовища?
21. Професія вчителя – професія, про яку (не) мрієш?
22. Чому можна стверджувати що з чужини краще розумієш свою батьківщину?
23. Молодь продовжує традиції попередніх поколінь: Чи так це?
24. Наслідки науково-технічного прогресу та відповідальність людини перед природою.
25. Як слід виховувати дітей в епоху цифрової революції?

2.1.2. Основи теоретичних знань

1. Перший та другий пересув приголосних (закон Гріма). Співвідношення германського та індоєвропейського консонантизму. Фонетична та фонологічна сутність цього закону. Інтерпретації закону Гріма
2. Загальна характеристика орфографії давньоверхньонімецького, середньонімецького та новонімецького періодів. Утворення німецької літературної мови.
3. Артикуляційні особливості голосних та приголосних в сучасній німецькій мові. Довгі та короткі голосні. Асиміляція приголосних та її види.
4. Інтонація та її роль у мовленні. Проблема визначення інтонації, її компонентів та функцій. Позначення інтонації у писемному мовленні.
5. Наголос в німецькій мові. Поняття словесного наголосу. Його види та функції. Характеристика німецького словесного наголосу.
6. Морфологія. Морфологічна будова слова. Типи морфем.
7. Критерії класифікації слів на частини мови. Іменник. Категорії відмінка, роду та числа.
8. Дієслово. Морфологічна класифікація дієслів. Семантико-структурні класи дієслів.

9. Виразальні засоби стилістики. Лексичні виразальні засоби.
10. Морфологічні виразальні засоби стилістики.
11. Синтаксичні виразальні засоби стилістики.
12. Функціональні стилі сучасної німецької мови.
13. Лексичне значення слова. Синонімія. Полісемія.
14. Тропи / Стилiстичні фігури.

2.2 Зміст методичної підготовки

1. Теоретичні основи методики викладання іноземних мов (ІМ) у загальноосвітніх навчальних закладах. Мета навчання іноземних мов у середній школі: підхід до визначення мети навчання ІМ як оволодіння культурою в чотирьох аспектах: навчальному, пізнавальному, виховному, розвиваючому.
2. Базові методичні категорії: принцип, метод, методична система, методичний прийом.
3. Засоби навчання іноземних мов у середній школі.
4. Характеристика програми з іноземної мови для школи: структура програми, вимоги програми за ступенями навчання, зміст навчального матеріалу, його розподіл по розділах.
5. Проблема підручника і навчально-методичного комплексу з іноземної мови.
6. Використання технічних засобів зорової і слухової наочності на різних ступенях навчання іноземних мов.
7. Система вправ для навчання ІМ: вправа як засіб оволодіння мовленнєвими навичками та вміннями; типи і види вправ; структура вправи; особливості комунікативних вправ.
8. Формування іншомовної граматичної компетенції: характеристика граматичних навичок у продуктивних і рецептивних видах мовленнєвої діяльності та етапи їх формування; вправи для формування іншомовної граматичної компетенції; особливості формування іншомовної граматичної компетенції в початковій, основній і старшій школі.
9. Формування іншомовної лексичної компетенції. Навчання іншомовного репродуктивного та рецептивного лексичного матеріалу.
10. Формування іншомовної фонетичної компетенції.
11. Формування мовленнєвих компетенцій: аудіювання, говоріння, читання, письмо.
12. Розвиток умінь діалогічного та монологічного мовлення.
13. Формування соціокультурної компетенції у процесі оволодіння іноземною мовою.
14. Організація процесу навчання іноземних мов у загальноосвітній школі: контроль у навчанні іноземних мов; планування навчального процесу;

особливості та вимоги до уроків іноземної мови; позакласна робота з іноземної мови.

15. Сучасні тенденції у викладанні і вивченні іноземних мов.

III. Орієнтовні завдання для проведення екзамену:

Усна частина відповіді: робота з текстом.

1) Обрати абзац для виразного читання (не менше 5 речень), цікавий для старшокласників, обґрунтувавши вибір іноземною мовою. Прочитати вголос і зробити літературний переклад (4 хв.) -10 балів (читання – 5, переклад – 5)

2) На основі тексту зробити усне повідомлення для старшокласників (не менше 15 висловлень). (4 хв) – 15 балів

Писемна частина відповіді (екзаменатор перевіряє завдання під час відповіді студента на інші питання білету – додаткові запитання по писемним завданням (2 хв.) можливі після відповіді на всі запитання білету).

Завдання, що пропонуються:

3) Виписати і пояснити німецькою мовою граматичні, лексичні, стилістичні або історичні явища, що можуть ускладнювати розуміння тексту школярами, які вирішать його прочитати – 10 балів (по п'ять балів за кожне явище).

4) написати 5 запитань щодо найбільш важливих віх тексту – 5 балів.

Предметно-фаховий блок: (методичний компонент) передбачає розробку фрагменту уроку: визначення цілей, етапів роботи, методів й прийомів навчання, режиму діяльності (Додаток 1). Під час відповіді студент має обґрунтувати власний вибір, прокоментувати особливості навчально-виховного процесу з урахуванням вікових характеристик учнів, матеріальних умов та методичного забезпечення, продемонструвати фрагмент уроку.

IV. Критерії оцінювання .

Предметно-фахова підготовка: (мовний компонент).

Писемна частина екзамену (есе):

- Есе оцінюється в **10 балів** за такими критеріями:
- **Інформативність** = кількість інформації, що міститься в есе, її важливість і новизна.
- **Побудова тексту / архітектоніка** (формальна структура тексту + вміння узагальнити та структурувати основні ідеї/думки тексту) та **структурно-семантична зв'язність** (логічність тексту, послідовність викладу думок);

- **Лексико-стилістична правильність; експресивність.**
- **Лексико-граматична правильність** (ступінь відповідності тексту лексико-граматичній нормі).

Бали розподіляються у такий спосіб:

1. Інформативність = 3
2. Побудова тексту та структурно-семантична зв'язність = 3
3. Лексико-стилістична правильність; експресивність = 2
4. Лексико-граматична правильність = 2

відмінно (А) 9 – 10 балів - виставляється, якщо студент:

1. Виявив знання теми, використав різноманітну важливу, нову інформацію; демонструє вільне володіння тематичною лексикою.
2. Знає структуру есе та вміє узагальнити та структурувати власні ідеї/думки, володіє засобами зв'язку між окремими блоками інформації; його есе побудовано логічно, думки викладено послідовно;
3. Вміє адекватно використовувати мовні засоби німецької мови; коректно та чітко формулює власні думки, правильно вживає синоніми, антоніми; володіє засобами експресивності мови (фразеологізмами, ідіомами, порівняннями тощо).
4. Текст есе в повному обсязі відповідає лексико-граматичній нормі: студент правильно вживає допоміжні дієслова, дотримується порядку слів в простому та складнопідрядному реченні, правильно вживає форми дієслів, іменників та прикметників, знає рід найуживаніших іменників, правильно вживає означений, неозначений або «нульовий» артиклі з географічними назвами, власними іменами, з прикметниками в найвищому ступені, правильно вживає особові чи присвійні займенники, не робить помилок у керуванні найуживаніших дієслів, правильно утворює часові форми минулого часу (Präteritum, Perfekt) коректно вживає частку «zu» з дієсловом у початковій формі тощо. За кожен орфографічну помилку додатково знімається 0,1 бала.

добре (В - С) 8 – 7 балів - виставляється, якщо студент не дотримався одного-двох критеріїв та інколи робить помилки у складних структурах;

задовільно (D-E) 6 – 5 балів - студент не дотримався трьох з чотирьох критеріїв;

незадовільно (FX) 4 – 3 бали - студент не дотримався жодного з чотирьох критеріїв.

Усна частина екзамену (робота з текстом).

Усне мовлення оцінюється за такими критеріями: тематичне наповненість висловлювання (thematische Entwicklung); зв'язність мовлення (Kohärenz);

володіння лексичним мінімумом (Wortschatz); невимушений темп мовлення (Flüssigkeit); мовна коректність висловлення (Korrektheit)

відмінно (A) - виставляється, якщо студент:

1. виявляє знання теми та вміння структурувати тематичний матеріал, демонструє вільне володіння лексичним мінімумом, засобами зв'язку між окремими блоками інформації;
2. вміє використовувати “заповнювачі мовчання” для створення враження свободи мовлення;
3. вміє передавати емоцій та акцентувати у мовленні значущість досвіду та подій, про які йдеться;
4. володіє широким діапазоном лексики, який дозволяє легко “обходити” малознайомі або незнайомі слова, потрібні для висловлювання думки.
5. темп мовлення є невимушеним, студент володіє фонетико-фонологічними засобами мовлення, висловлюється без мовних помилок.

добре (B - C) - виставляється, якщо студент не дотримався одного-двох критеріїв та інколи робить помилки у складних структурах;

задовільно (D-E) - студент не дотримався трьох з п'яти критеріїв;

незадовільно (F) - студент не дотримався жодного з п'яти критеріїв.

Предметно-фахова підготовка: (методичний компонент).

Оцінка **ВІДМІННО (A)** ставиться, якщо студент, правильно визначив цілі, етапи уроку та методичні прийоми для досягнення поставлених цілей; запропонував адекватну послідовність та співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ; теоретично обґрунтував технологію навчання та власний вибір вирішення навчальних ситуацій.

Оцінка **ДОБРЕ (B-C)** ставиться, якщо студент, правильно визначив цілі, етапи уроку та методичні прийоми для досягнення поставлених цілей; запропонував адекватну послідовність та співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ; теоретично обґрунтував технологію навчання та власний вибір вирішення навчальних ситуацій, але при цьому припустився неточностей, мав складнощі із обґрунтуванням власної точки зору.

Оцінка **ЗАДОВІЛЬНО (D-E)** ставиться, якщо студент продемонстрував мінімальний рівень методичних знань, визначив цілі уроку, але запропонував неадекватні прийоми, режими, засоби навчання; мав труднощі з обґрунтуванням власних дій.

Оцінка **НЕЗАДОВІЛЬНО (F)** ставиться, якщо студент не зміг виконати практичне завдання: не сформульовано цілі та завдання, не визначено систему вправ, не запропоновано адекватні режими роботи, не зміг обґрунтувати власні рішення.

V. Рекомендовані інформаційні джерела

1. Блажко М.І. Стилiстика нiмецької мови : навч. посiб.. / М.І. Блажко. – Нiжин : НДУ iм. М. Гоголя, 2017. – 89 с.
2. Kosmin O.G. Theoretische Phonetik der deutschen Sprache / Kosmin O.G., Bogomasova T.S.. – М.: Высшая школа, 1990. – 223 с.
3. Левицький В.В. Iсторiя нiмецької мови. Посiбник для студентiв вищих навчальних закладiв. / Вiктор Васильович Левицький. – Вiнниця : НОВА КНИГА, 2007. – 216 с.
4. Левицький В. В. Лексикологiя нiмецької мови : посiбник / Вiктор Васильович Левицький; Наук. ред. С. О. Кантемир.– Вiнниця : Нова книга, 2014.– 390 с.
5. Теоретична граматика нiмецької мови : Методичнi рекомендацiї до проведення семiнарських занять та органiзацiї самостiйної роботи (для студентiв денної та заочної форми навчання) / Укладач: Ролiк А.В. – Нiжин : Видавництво НДУ iм. М. Гоголя, 2005. – 146 с.
6. Brandes M. Stilistik der deutschen Sprache. - Москва: Высшая школа, 1990.- 320 S.
7. Brandes M. Übungen zur dt. Stilistik. - Москва: Высшая школа, 1990.- 142 S.
8. Helbig, G. Deutsche Grammatik : Handbuch für d. Ausländerunterricht / Gerhard Helbig ; Joachim Buscha. – 11., unveränder. Aufl. – Leipzig : Verlag Enzyklopädie, 1988. – 737 S.
9. Metzler Lexikon Sprache / Hrsg. H. Glück, 4, aktualisierte und überarbeitete Auflage. – Stuttgart Weimar : Verlag J.B. Metzler, 2010. – 814 S.
- 10.<http://deutsche-grammatik.com.ua/2014/01/19/proste-rechennya-der-einfache-satz/>

Довiдники i словники:

1. Басанець З.О. Нiмецько-український та україно - нiмецький словник. – Фемiна, Киiв, 1994. – 731 с.
2. Большой немецко-русский словарь: В 2-х томах/ Под ред. О.И. Москальской. - М.: Рус.яз., 1980. – 760 с., 656 с.
3. Мюллер В. Великий нiмецько-український словник : близько 170 000 слiв та словосполучень / В. Мюллер. – К. : Чумацький шлях, 2005. – 792 с.
4. Немецко-русский синонимический словарь : [авторы И.В. Рахманов и др.]. – М. : Русский язык, 1983. – 704 с.
5. Bulitta, E. und H. Wörterbuch der Synonyme und Antonyme / E. und H. Bulitta. – Frankfurt am Main : Fischer Taschenbuch Verlag, 1992. – 795 S.
6. Duden: Aussprachenwörterbuch: Wörterbuch der deutschen Standardaussprache. – Mannheim: Bibliographisches Institut, 1989.
7. Duden. Universalwörterbuch. – Mannheim, Leipzig, Wien, Zürich: Dudenverlag. – 1989. – 1816 S.

8. Duden Redewendungen. – Bd. 11. – Mannheim, Leipzig, Wien, Zürich: Dudenverlag. – 1989. – 547 S.
9. Gawris W. Deutsch-Ukrainisches Phraseologisches Wörterbuch in 2. Bänden / Gawris W. O. Prorotschenko. - Київ, 1983.
10. Küpper. H. Wörterbuch der dt. Umgangssprache. – Stuttgart: Klett, 1987. – 959 S.
11. G. Wahrig. Deutsches Wörterbuch. – München: Mosaik, 1987. — 1493 S.